

GEMEENSCHAPS- EN GEWESTREGERINGEN
GOUVERNEMENTS DE COMMUNAUTE ET DE REGION
GEMEINSCHAFTS- UND REGIONALREGIERUNGEN

VLAAMSE GEMEENSCHAP — COMMUNAUTE FLAMANDE

VLAAMSE OVERHEID

Bestuurszaken

[C – 2006/36877]

27 OKTOBER 2006. — Omzendbrief BB-2006/17 betreffende de start van de lokale bestuursperiode na de verkiezingen van 8 oktober 2006, de benoeming van de burgemeester, de installatie van de gemeenteraad, de verkiezing van de schepenen en de samenstelling en installatie van de O.C.M.W.-raad

Aan de provinciegouverneurs
Aan de colleges van burgemeester en schepenen
Aan de voorzitters van de O.C.M.W.'s

Inleiding

Op 8 oktober 2006 vonden de gemeente- en provincieraadsverkiezingen plaats. In de zes Vlaamse randgemeenten (Kraainem, Wezembeek-Oppem, Sint-Genesius-Rode, Drogenbos, Wemmel en Linkebeek) en in de gemeente Voeren werden op dezelfde dag ook de schepenen en de leden van de O.C.M.W.-raden rechtstreeks verkozen.

De verkiezingen leiden vanaf 2 januari 2007 tot een volledige vernieuwing van de gemeenteraden en van de colleges van burgemeester en schepenen in de 308 Vlaamse gemeenten. Na de verkiezingen worden ook de burgemeesters benoemd.

Aansluitend op de installatie van de gemeenteraden worden ook de O.C.M.W.-raden opnieuw samengesteld, behalve in de zeven gemeenten waar de O.C.M.W.-raadsleden rechtstreeks gekozen zijn samen met de gemeenteraadsleden.

De omzendbrief geeft in chronologische volgorde het verloop van de installatie van de verschillende organen.

I. HET GEMEENTEBESTUUR

1. De benoeming van de burgemeester

De procedure voor de benoeming van de burgemeester wordt geregeld door artikel 59 tot 63 van het Gemeentedecreet. De algemene regel is dat de burgemeester door de Vlaamse minister bevoegd voor binnenlandse aangelegenheden wordt benoemd uit de verkozen gemeenteraadsleden op basis van een akte van voordracht.

De burgemeester moet de Belgische nationaliteit bezitten.

1.1. Ondertekening en indiening van de akte van voordracht

Krachtens het Gemeentedecreet wordt de akte van voordracht van de burgemeester ingediend bij de gouverneur van de provincie.

Als de burgemeester wordt voorgedragen in de periode tussen de gemeenteraadsverkiezingen en de installatie van de gemeenteraad, dan wordt de akte van voordracht ondertekend door de verkozen gemeenteraadsleden.

Een akte van voordracht die echter ingediend wordt na de installatie van de gemeenteraad moet ondertekend zijn door de gemeenteraadsleden die de eed hebben afgelegd.

Niemand kan meer dan één akte van voordracht ondertekenen. Een verkozen die deze regel overtreedt, kan voor de duur van de zittingsperiode van de gemeenteraad niet worden benoemd of verkozen als burgemeester, schepen, voorzitter van de gemeenteraad, voorzitter van een commissie of lid van de raad voor maatschappelijk welzijn. Hij kan de gemeente ook niet vertegenwoordigen of namens de gemeente een mandaat bekleden in een gemeentelijk extern verzelfstandigd agentschap (bv. een autonoom gemeentebedrijf) of in andere verenigingen (bv. intercommunales), stichtingen of vennootschappen. Als hij al een dergelijk mandaat bekleedt, vervalt dat van rechtswege voor de duur van de zittingsperiode van de gemeenteraad.

De handtekeningen van de persoon die meer dan één akte van voordracht heeft ondertekend, worden als onbestaande beschouwd. Indien hierdoor niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden bepaald onder punt 1.2. (dubbele meerderheid) is de akte ontvankelijk. Indien echter aan die voorwaarden wel nog is voldaan, is de akte ontvankelijk.

1.2. Inhoud en vorm van de akte van voordracht (beoordeling ontvankelijkheid)

De indieners leggen een gedagtekende akte van voordracht voor aan de gouverneur van de provincie. Een model van akte van voordracht van de kandidaat-burgemeester is bekendgemaakt op de webstek www.vlaanderenkiest.be. De akte van voordracht wordt met een ter post aangetekende zending bezorgd aan de gouverneur, of persoonlijk overhandigd aan de diensten van de gouverneur tegen afgifte van een gedateerd en ondertekend ontvangstbewijs.

De akte van voordracht bevat de volgende vermeldingen :

a) de naam en voornamen van de kandidaat-burgemeester. Als al bij de voordracht van de burgemeester wordt overeengekomen dat de voorgedragen kandidaat het ambt van burgemeester niet gedurende de volledige termijn van zes jaar zal uitoefenen, wordt op de akte van voordracht al de einddatum van het mandaat vermeld. Ook kan dan al de naam van de kandidaat vermeld worden die hem zal opvolgen voor de resterende duurtijd van het mandaat, alhoewel dit geen verplichting is. Als er een einddatum op de akte van voordracht werd vermeld, is de burgemeester bij het bereiken van die einddatum van rechtswege ontslagnemend. Wanneer ook de naam van de opvolger op de akte van voordracht is vermeld, dan wordt deze persoon van rechtswege als opvolger van de ontslagnemende burgemeester voorgedragen; wanneer de naam echter niet werd vermeld moet er een nieuwe akte van voordracht worden ingediend;

b) de namen van alle kandidaten die op 8 oktober 2006 werden verkozen op de lijsten die aan de verkiezingen hebben deelgenomen. De verkozenen worden op de akte van voordracht gegroepeerd per lijst;

c) de namen en de handtekeningen van de verkozenen die de voorgedragen kandidatuur steunen, met vermelding van de lijst waarop ze zijn verkozen.

Om ontvankelijk te zijn moet de akte van voordracht ondertekend zijn door meer dan de helft van alle verkozenen op de lijsten die aan de verkiezingen hebben deelgenomen én door een meerderheid van de kandidaten die werden verkozen op de lijst van de voorgedragen kandidaat-burgemeester. De voorgedragen kandidaat of zijn eventuele opvolger kan de voordracht mee ondertekenen. Als de lijst van de kandidaat-burgemeester slechts twee verkozenen telt, volstaat het dat een van hen de voordracht ondertekent.

Als er een opvolger op de akte van voordracht is vermeld moet die opvolger eveneens beschikken over een dubbele meerderheid zoals dat het geval is voor de effectief voorgedragen burgemeester. Indien aan deze voorwaarde niet is voldaan is de akte van voordracht in zijn geheel onontvankelijk. Aan de dubbele meerderheid voor de kandidaat-opvolger die samen met de effectieve kandidaat-burgemeester wordt voorgedragen moet voldaan zijn op het moment van de indiening van de akte van voordracht. De andere voorwaarden (vb. geen veroordelingen, bekwaamheden en morele kwaliteiten van de voorgedragen kandidaat-opvolger) die moeten vervuld zijn om te kunnen worden benoemd tot burgemeester, worden onderzocht tegen de datum die is vermeld op de akte van voordracht om de opvolger tijdig als burgemeester te kunnen benoemen.

Bij de akte van voordracht moeten de volgende documenten gevoegd worden :

a) een getuigschrift van inschrijving in de bevolkingsregisters van de gemeente van de voorgedragen kandidaat en eventueel van degene die hem zal vervangen in de loop van de legislatuur;

b) een bewijs van goed zedelijk gedrag van de voorgedragen kandidaat.

1.3. Onderzoek van de voordracht

Zodra de gouverneur de akte van voordracht heeft ontvangen, controleert hij de *ontvankelijkheid* ervan. Hij gaat in het bijzonder na of alle gegevens, vermeld in 1.1, werden ingevuld. Hij controleert eveneens of de voorgedragen kandidaat niet onder één van de gevallen van onverenigbaarheid valt, vermeld in artikel 11 van het Gemeentedecreet.

De gouverneur wint ook het advies in van de procureur-generaal bij het hof van beroep van het rechtsgebied waarin de gemeente gelegen is. In dat advies moet minstens vermeld worden of er een informatie- of onderzoeksprocedure of gerechtelijke vervolgingen ten laste van de voorgedragen kandidaat-burgemeester hangende zijn.

Als het advies van de procureur-generaal bij het hof van beroep te weinig preciseringen geeft over de ten laste gelegde feiten of over de ernst van een ingediende klacht, moet de provinciegouverneur aanvullende inlichtingen aan het parket vragen.

Nadat hij die controles heeft uitgevoerd en nadat hij het advies van de procureur-generaal heeft ontvangen, brengt de gouverneur aan de minister een omstandig advies uit over de geschiktheid van de kandidaat om het ambt van burgemeester te vervullen. Dat advies mag zich niet beperken tot de weergave van de resultaten van het onderzoek dat hij heeft verricht naar de ontvankelijkheid van de voordracht. De gouverneur wordt geacht ook zijn persoonlijke visie te geven over de voorgedragen kandidaat. Belangrijk hierbij is het oordeel van de gouverneur over de bekwaamheden en morele kwaliteiten van de kandidaat die nodig zijn voor een correcte uitoefening van het ambt van burgemeester.

Bij het uitbrengen van zijn advies zal de gouverneur bovendien rekening moeten houden met de mogelijkheid die is ingeschreven in artikel 71 van het Gemeentedecreet, waarbij aan de Vlaamse Regering de bevoegdheid gegeven wordt om aan de burgemeester tuchtsancties op te leggen wegens kennelijk wangedrag of grove nalatigheid. De gouverneur moet dus nagaan of de voorgedragen kandidaat geen handelingen heeft gesteld die eventueel aanleiding zouden kunnen geven tot het opleggen van een tuchtsanctie en die een eventuele benoeming in de weg kunnen staan.

Zo zal bijvoorbeeld een strafrechtelijke veroordeling van een kandidaat voor een overtreding die op generlei wijze een goed en efficiënt bestuur van de gemeente in het gedrang kan brengen, geen aanleiding geven tot een negatief advies (bijvoorbeeld een verkeersovertreding zonder samenhangend misdrijf). Als echter onbetwistbaar vaststaat (hetzij gezien het gerechtelijke verleden van de kandidaat, hetzij gezien bepaalde vervolgingen, hetzij gezien zijn vroegere optreden als hoofd van de politie) dat de kandidaat niet over het morele gezag beschikt om de gemeente te leiden, moet daar in het advies wel rekening mee gehouden worden.

Samenvattend kan worden gesteld dat het advies van de gouverneur geen moraliteitsverslag is maar een evaluatie van de mogelijkheid om tot een correcte ambtsuitoefening te komen, gebaseerd op verificerbare gegevens.

1.4. De eedaflegging van de burgemeester

Na de verkiezingen blijft de aftredende burgemeester in functie tot de nieuwe burgemeester geïnstalleerd is.

De burgemeester legt de eed af in handen van de provinciegouverneur. De eedformule, vastgesteld in artikel 60, § 2, van het Gemeentedecreet, luidt : « Ik zweer de verplichtingen van mijn mandaat trouw na te komen. ».

2. De installatie van de gemeenteraad

2.1. Bijeenroeping van de nieuwe gemeenteraad

Als de verkiezing van 8 oktober 2006 geldig verklaard wordt, vindt de installatievergadering van de nieuwe gemeenteraad van rechtswege plaats op de eerste werkdag van de maand januari om 20 uur in het gemeentehuis (artikel 7, § 1, eerste lid van het Gemeentedecreet). Dat is op dinsdag 2 januari 2007 om 20 uur.

Het feit dat de gemeenteraad van rechtswege samenkomt voor de installatievergadering, verhindert niet dat de uittredende voorzitter van de gemeenteraad krachtens artikel 7 van het Gemeentedecreet moet zorgen voor de bijeenroeping. In casu is dat een opdracht voor de uittredende burgemeester.

Als de installatievergadering ten gevolge van eventuele bezwaren niet kan plaatsvinden op 2 januari 2007, bevat het Gemeentedecreet de hiernavolgende regeling :

1° Als er bezwaar werd ingediend tegen de verkiezing en als die vervolgens toch geldig werd verklaard door de Raad voor Verkiezingsbetwistingen, worden de nieuw verkozen raadsleden bijeengeroepen voor de installatievergadering binnen tien dagen na de dag waarop er over het bezwaar een uitspraak werd gedaan door de raad voor Verkiezingsbetwistingen ongeacht of er een beroep werd ingesteld bij de Raad van State. Het beroep bij de Raad van State werkt immers niet opschortend.

Als er bezwaar werd ingediend tegen de verkiezing en als die vervolgens ongeldig werd verklaard door de Raad voor Verkiezingsbetwistingen, worden de nieuw verkozen raadsleden bijeengeroepen voor de installatievergadering binnen tien dagen na de dag waarop de Raad van State de verkiezing geldig heeft verklaard. Het beroep bij de Raad van State werkt immers wel opschortend.

2° Als er bezwaar ingediend werd tegen de verkiezing van de raad en die verkiezing vervolgens definitief ongeldig werd verklaard, hetzij door de Raad voor Verkiezingsbetwistingen, hetzij na beroep door de Raad van State, dan wordt er een nieuwe verkiezing gehouden. De nieuw verkozen raadsleden worden vervolgens door de uittredende voorzitter van de raad bijeengeroepen voor de installatievergadering, binnen tien dagen nadat de uitslag van die verkiezing definitief is.

In alle gevallen wordt de raad bijeengeroepen door de uittredende voorzitter. Tot de installatievergadering blijft de uittredende gemeenteraad in functie.

Als om een of andere reden de uittredende voorzitter de raad niet heeft bijeengeroepen, roept een uittredend lid van het college van burgemeester en schepenen de raad bijeen. De rangorde van de schepenen moet hierbij in acht genomen worden.

2.2. Installatie van de raadsleden

2.2.1. Onderzoek van de geloofsbrieven

De uittredende voorzitter van de gemeenteraad (na de verkiezingen van 8 oktober 2006 de uittredende burgemeester) zit de installatievergadering voor. Hij blijft voorzitter van de gemeenteraad tot een nieuwe voorzitter verkozen is. Als de uittredende voorzitter om een of andere reden de installatievergadering niet kan voorzitten, dan wordt de vergadering voorgezeten door een uittredend lid van het college van burgemeester en schepenen. De rangorde van de uittredende schepenen bepaalt wie de functie van voorzitter waarneemt (artikel 7, § 2, van het Gemeentedecreet).

Nadat de vergadering geopend is, onderzoekt de gemeenteraad de geloofsbrieven van de verkozen gemeenteraadsleden (artikel 7, § 3, van het Gemeentedecreet). Dat is een fundamenteel verschil ten opzichte van de vroegere regelgeving, waarbij de bestendige deputatie bij de provincieraad die taak vervulde. De wijziging van de regelgeving heeft tot gevolg dat de gemeenteraad bevoegd wordt om zich uit te spreken over eventuele bezwaren in verband met de verkiesbaarheidsvoorwaarden (zie ook artikel 10 van het Gemeentedecreet). Die bezwaren moeten vóór het onderzoek van de geloofsbrieven ingediend worden bij de gemeenteraad. De geloofsbrieven omvatten de schriftelijke bewijsstukken die elk lid van de gemeenteraad moet voorleggen en waaruit blijkt dat hij op een wettige wijze is verkozen en dat er tegen zijn verkiezing geen bezwaren zijn. Er zal door de kandidaat een recent uittreksel uit het bevolkings- of rijksregister, een recent bewijs van goed zedelijk gedrag en een verklaring op eer dat men zich niet bevindt in een van de gevallen van onverenigbaarheid zoals voorzien in artikel 11 van het Gemeentedecreet moeten voorgelegd worden. Het doel van het onderzoek is dat er nagegaan wordt of men nog aan de verkiesbaarheidsvoorwaarden voldoet en zich niet in een van de gevallen van onverenigbaarheid bevindt (artikel 11 Gemeentedecreet). Ten einde de installatievergadering vlot te laten verlopen is het noodzakelijk dat de kandidaten-raadsleden deze stukken uiterlijk 8 dagen voor de installatievergadering op de gemeentesecretarie te bezorgen.

Tegen de beslissing van de gemeenteraad over de geloofsbrieven kan beroep worden ingesteld bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen die werd opgericht conform artikel 85*bis* van de Gemeentekieswet en waarvan de inrichting en de procedure werden bepaald in Titel VI*bis*, ingevoegd in de Gemeentekieswet.

Het verkozen gemeenteraadslid dat zich op het ogenblik van de installatievergadering in een situatie bevindt die onverenigbaar is met het lidmaatschap van de gemeenteraad, kan de eed niet afleggen en wordt bijgevolg geacht afstand te doen van het hem toegekende mandaat (artikel 12, § 1, van het Gemeentedecreet). De onverenigbaarheden worden opgesomd in artikel 11 van dat decreet.

De Raad voor Verkiezingsbetwistingen doet uitspraak over de geschillen die rijzen in verband met de afstand of het verval van het mandaat van gemeenteraadslid en van voorzitter van de gemeenteraad en in verband met het goedkeuren van hun geloofsbrieven, hun eedaflegging en de kennis van de bestuurstaal, bepaald in artikel 44, § 6, van het Gemeentedecreet.

2.2.2. Eedaflegging

Voor ze hun mandaat aanvaarden, leggen de verkozen gemeenteraadsleden van wie de geloofsbrieven werden goedgekeurd, in openbare vergadering de volgende eed af in handen van de voorzitter van de installatievergadering: « Ik zweer de verplichtingen van mijn mandaat trouw na te komen ».

De uittredende burgemeester die de installatievergadering voorziet en herverkozen is als gemeenteraadslid, legt de eed af in handen van het oudste gemeenteraadslid (artikel 7, § 3, Gemeentedecreet).

De burgemeester die al de eed heeft afgelegd bij de gouverneur dient niet nogmaals de eed af te leggen. Dat zou immers dubbel gebruik uitmaken.

Een verkozen gemeenteraadslid dat voor zijn installatie afstand wil doen van zijn mandaat, brengt de gemeentesecretaris daarvan schriftelijk op de hoogte. De afstand wordt definitief zodra de gemeenteraad hiervan kennis heeft genomen (artikel 9 Gemeentedecreet).

De verkozen gemeenteraadsleden die aanwezig zijn op de installatievergadering en die de eed niet afleggen, worden geacht afstand te hebben gedaan van hun mandaat (artikel 7, § 4, van het Gemeentedecreet). De verkozen gemeenteraadsleden die niet aanwezig zijn op de installatievergadering en die, nadat ze daartoe uitdrukkelijk zijn opgeroepen, zonder geldige reden afwezig zijn op de eerste daaropvolgende vergadering, worden eveneens geacht afstand te hebben gedaan van hun mandaat (artikel 7, § 5, Gemeentedecreet).

2.2.3. Rangorde van de raadsleden

In de Nieuwe Gemeentewet was in artikel 17, tweede lid, bepaald dat er een ranglijst opgemaakt moest worden van de gemeenteraadsleden zodra de raad geïnstalleerd was, onder meer met het oog op de vervanging van een verhinderde schepen.

Die verplichting is niet meer expliciet opgenomen in artikel 50 van het Gemeentedecreet. Toch is het wenselijk een dergelijke lijst op te stellen om in de vervanging van een schepen te voorzien wanneer die tijdelijk afwezig is. Bovendien verwijst artikel 57, § 3, 10°, van het Gemeentedecreet naar artikel 125 van de Nieuwe Gemeentewet, dat uitdrukkelijk voorziet in de mogelijkheid dat een ambtenaar van de burgerlijke stand bij zijn verhindering tijdelijk vervangen wordt door de burgemeester, een schepen of een raadslid in de volgorde van hun benoeming.

De rangschikking wordt vastgesteld aan de hand van de anciënniteit van de raadsleden. De anciënniteit omvat de hele tijdsduur tijdens dewelke een gemeenteraadslid deel heeft uitgemaakt van de gemeenteraad van een gemeente. De anciënniteit mag dus onderbroken zijn opgebouwd, terwijl de dienstouderdom vroeger werd bepaald vanaf de datum waarop een gemeenteraadslid was aangesteld en ononderbroken zijn mandaat had uitgeoefend.

Bij gelijke anciënniteit geniet het gemeenteraadslid de voorkeur dat bij de laatste volledige vernieuwing van de gemeenteraad het hoogste aantal naamstemmen heeft behaald. Bij een gelijk aantal naamstemmen geniet het gemeenteraadslid dat kandidaat was op de lijst die bij de gemeenteraadsverkiezingen de meeste stemmen heeft behaald de voorkeur.

2.3. De fractievorming in de raad

Bij de installatie van de gemeenteraad worden ook de fracties gevormd. Het Gemeentedecreet, gewijzigd bij decreet van 2 juni 2006, bevat in artikel 38 het algemene principe dat de gemeenteraadsleden die op dezelfde lijst verkozen zijn, één fractie vormen in de nieuw verkozen raad.

In afwijking van die basisregel kunnen de gemeenteraadsleden, die verkozen zijn op verschillende lijsten die zich uiterlijk op de installatievergadering onderling hebben verenigd, één fractie vormen. Tot onderlinge vereniging van de lijsten kan slechts beslist worden als de meerderheid van de verkozenen op elk van die lijsten daarmee instemt (artikel 38, § 3, Gemeentedecreet).

Als tweede afwijking op de basisregel kunnen de kandidaat-raadsleden die op dezelfde lijst verkozen zijn, ervoor opteren om twee fracties in de gemeenteraad te vormen, overeenkomstig artikel 38, § 2, van het Gemeentedecreet. Op die wijze is de decreetgever tegemoetgekomen aan de gevolgen van de realiteit van de kartelvorming bij de verkiezingen. De verkozenen op één lijst kunnen echter in geen geval meer dan twee fracties vormen in de gemeenteraad. Het decreet heeft deze mogelijkheid ingebouwd om af te wijken van het principe dat de raadsleden die verkozen zijn op een lijst, één fractie vormen. De beslissing om van één lijst twee fracties te vormen moest wel al genomen zijn of tenminste in het vooruitzicht zijn gesteld bij de indiening van de voordrachtsakte van de kandidaten voor de gemeenteraadsverkiezingen zelf. Als dat niet gebeurd is, kunnen geen aparte fracties in de gemeenteraad gevormd worden. Het Gemeentedecreet bepaalt immers dat de akte inzake fractievorming ingediend moet worden bij de voorzitter van het hoofdstembureau van de verkiezing, samen met de voordrachtsakte of de verbeteringsakte voor de kandidaatstelling en uiterlijk de eerste daaropvolgende werkdag een kopie van deze akte inzake fractievorming aan de gemeentesecretaris moet worden afgegeven, tegen ontvangstbewijs.

Het decreet bevat in concreto de volgende mogelijkheden om eventueel twee fracties in de gemeenteraad te vormen :

1° De kandidaat-raadsleden konden bij de indiening van de voordrachtsakte voor de verkiezingen al beslissen dat zij in de nieuwe gemeenteraad twee fracties zullen vormen.

2° Zij konden de mogelijkheid openhouden om twee fracties te vormen. Die beslissing wordt dan genomen op de installatievergadering van de gemeenteraad, als een meerderheid van de verkozen raadsleden die potentieel een afzonderlijke fractie kunnen vormen daartoe beslist.

Op de akte inzake fractievorming moeten de kandidaten vermelden tot welke fractie zij behoren bij een eventuele verkiezing. Die keuze is niet herroepbaar. Het kandidaat-raadslid dat zich in de akte inzake fractievorming niet bekend tot een bepaalde fractie van de twee wordt geacht te opteren voor de grootste fractie in de gemeenteraad en, als beide fracties evenveel leden tellen, tot de fractie waartoe de lijststaanvoerder behoort, behalve ingeval de lijststaanvoerder op de akte van fractievorming zich niet tot een fractie heeft bekend. In dat geval wordt het kandidaat-gemeenteraadslid geacht te opteren voor de fractie waartoe het kandidaat-gemeenteraadslid behoort dat de hoogste plaats op de lijst inneemt en die zich tot een fractie heeft bekend.

De gemeentesecretaris, aan wie de kopie van de akte inzake fractievorming tegen ontvangstbewijs is afgegeven, zorgt ervoor dat de voorzitter van de gemeenteraad bij de installatievergadering van de raad over alle informatie en bewijsstukken beschikt in verband met de kopieën van de akten inzake fractievorming die hij ontvangen heeft op de eerste werkdag na de dag dat de voordrachtsakten of de verbeteringsakten bij de voorzitter van het hoofdstembureau werden ingediend ter gelegenheid van de verkiezingen van 8 oktober 2006. Vanzelfsprekend behoren die documenten tot de stukken van bestuur waarin de raadsleden inzage hebben.

2.4. Informatieplicht over de samenstelling van de raad

Het Gemeentedecreet legt aan de gemeenten de verplichting op om binnen twintig dagen de Vlaamse Regering op de hoogte te brengen van de eedaflegging van de gemeenteraadsleden (artikel 7, § 3, tweede lid, Gemeentedecreet). Die verplichting geldt ook bij wijzigingen in de samenstelling van de gemeenteraad tijdens de loop van de zittingsperiode, bijvoorbeeld in geval van ontslag van een gemeenteraadslid. Het Agentschap Binnenlands Bestuur zal hierover nog nadere richtlijnen aan de besturen bezorgen. Op die manier is het mogelijk om een permanent geactualiseerd bestand van alle gemeentelijke mandatarissen bij te houden.

3. De verkiezing van de voorzitter van de gemeenteraad

Overeenkomstig het Gemeentedecreet is de burgemeester niet langer van rechtswege de voorzitter van de gemeenteraad. Ieder verkozen raadslid kan tot voorzitter verkozen worden. De gemeenteraad beschikt over de volle autonomie om een raadslid, een schepen of de burgemeester zelf als voorzitter te verkiezen. De procedure waarmee de voorzitter wordt voorgedragen, is vergelijkbaar met de procedure voor de voordracht van de burgemeester.

3.1. Procedure tot verkiezing van de voorzitter

De gemeenteraad verkiest zijn voorzitter onder de gemeenteraadsleden van Belgische nationaliteit tijdens de installatievergadering van de gemeenteraad zelf.

De voorzitter wordt verkozen op basis van een akte van voordracht, ondertekend door meer dan de helft van de verkozenen op de lijsten die aan de verkiezingen hebben deelgenomen. Om ontvankelijk te zijn moet de akte van voordracht ook ondertekend zijn door een meerderheid van de personen die op dezelfde lijst als deze van de voorgedragen kandidaat werden verkozen. Als de lijst waarop de naam van de kandidaat-voorzitter voorkomt slechts twee verkozenen telt, volstaat de handtekening van een van hen.

Zowel de effectief verkozen raadsleden als diegenen die als opvolger werden verkozen mogen de akte van voordracht ondertekenen, doch enkel de handtekening van diegenen die de eed afleggen zullen worden in rekening gebracht bij het vaststellen van de vereiste dubbele meerderheid, namelijk een meerderheid van de voltallige gemeenteraad alsook een meerderheid van de aan de lijst van de voorgedragen kandidaat toegewezen gemeenteraadsleden.

De akte wordt uiterlijk acht dagen voor de installatievergadering van de gemeenteraad tijdens de kantooruren aan de gemeentesecretaris overhandigd (artikel 8, § 1, vierde lid, Gemeentedecreet). De facto zal dat echter ten laatste op 22 of 23 december 2006 zijn aangezien de installatievergadering van rechtswege plaatsvindt op 2 januari 2007 (art. 7 Gemeentedecreet). Een akte die niet tijdig werd overhandigd of te weinig geldige handtekeningen telt is onontvankelijk (zie in dat geval 3.2).

Niemand kan meer dan één akte van voordracht ondertekenen (artikel 8, § 1, eerste lid, Gemeentedecreet). Een model van een akte van voordracht werd bekendgemaakt op de webstek www.vlaanderenkiest.be.

Een verkozen die meer dan één akte van voordracht ondertekent, kan voor de duur van de zittingsperiode van de gemeenteraad niet worden benoemd of verkozen als burgemeester, schepen, voorzitter van de gemeenteraad, voorzitter van een commissie of lid van de raad voor maatschappelijk welzijn. Hij kan de gemeente ook niet vertegenwoordigen of namens de gemeente een mandaat bekleden in een gemeentelijk extern verzelfstandigd agentschap of in andere verenigingen, stichtingen of vennootschappen. Als hij al een dergelijk mandaat bekleedt, vervalt dat van rechtswege voor de duur van de zittingsperiode van de gemeenteraad.

De handtekeningen van de persoon die meer dan een akte van voordracht heeft ondertekend worden als onbestaande beschouwd. Indien hierdoor niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden bepaald onder punt 3.2. (dubbele meerderheid) is de akte onontvankelijk. Indien echter aan die voorwaarden wel nog is voldaan, is de akte ontvankelijk.

De akte van voordracht kan ook de einddatum van het mandaat van de kandidaat-voorzitter vermelden. Ook kan dan al de naam van de kandidaat vermeld worden die hem zal opvolgen voor de resterende duurtijd van het mandaat, alhoewel dit geen verplichting is. In voorkomend geval is de voorzitter bij het bereiken van de einddatum van het mandaat van rechtswege ontslagnemend en wordt hij van rechtswege opgevolgd door de persoon die in de akte van voordracht als opvolger is vermeld. Als het mandaat eindigt vóór de einddatum vermeld in de akte, neemt de opvolger vervroegd het mandaat op. Als de persoon die als opvolger is vermeld, het mandaat niet kan opnemen, wordt een nieuwe voorzitter verkozen (artikel 8, § 1, derde lid, Gemeentedecreet).

Als er een opvolger op de akte van voordracht is vermeld, moet die opvolger eveneens beschikken over een dubbele meerderheid zoals dat het geval is voor de effectief voorgedragen voorzitter van de gemeenteraad. Indien aan deze voorwaarde niet is voldaan, is de akte van voordracht in zijn geheel onontvankelijk. Aan deze ontvankelijkheidsvoorwaarde moet voldaan zijn op de datum van de installatievergadering. Aan de andere ontvankelijkheidsvoorwaarden (zie 3.2.) zal door de opvolger moeten voldaan zijn op de datum dat hij de functie van voorzitter van de gemeenteraad opneemt.

3.2. Onderzoek van de akte van voordracht

Nadat de gemeenteraadsleden de eed hebben afgelegd, overhandigt de gemeentesecretaris de akte van voordracht van de kandidaat-voorzitter aan de persoon die de installatievergadering voorziet (artikel 8, § 2, eerste lid, Gemeentedecreet).

De voorzitter van de installatievergadering, in principe de uittredende burgemeester, gaat na of de akte van voordracht ontvankelijk is (artikel 8, § 2, tweede lid, Gemeentedecreet). De gedagtekende akte van voordracht is ontvankelijk als de voorgedragen kandidaat-voorzitter de Belgische nationaliteit heeft en voor zover er voldaan is aan de voorwaarden vermeld onder 3.1.

Als de akte van voordracht ontvankelijk is, wordt de voorgedragen kandidaat-voorzitter verkozen verklaard.

De opvolger van de kandidaat-voorzitter moet over de Belgische nationaliteit beschikken op de dag dat hij het voorzitterschap van de gemeenteraad overneemt.

Als geen ontvankelijke akte van voordracht van kandidaat-voorzitter aan de voorzitter van de installatievergadering wordt overhandigd, kiest de gemeenteraad binnen veertien dagen een voorzitter. De gemeenteraadsleden kunnen hiertoe uiterlijk drie dagen voor de eerstvolgende vergadering van de gemeenteraad een gedagtekende akte van voordracht bezorgen aan de gemeentesecretaris. Om ontvankelijk te zijn moet de akte van voordracht tenminste ondertekend zijn door een meerderheid van de personen die op dezelfde lijst werden verkozen als de voorgedragen kandidaat. Als de lijst waarop de kandidaat-voorzitter voorkomt slechts twee verkozenen telt, volstaat de handtekening van een van hen. Elk gemeenteraadslid kan slechts één akte van voordracht ondertekenen. Een verkorene die deze regel overtreedt, kan voor de duur van de zittingsperiode van de gemeenteraad niet worden benoemd of verkozen als burgemeester, schepen, voorzitter van de gemeenteraad, voorzitter van een commissie of lid van de raad voor maatschappelijk welzijn. Hij kan de gemeente ook niet vertegenwoordigen of namens de gemeente een mandaat bekleeden in een gemeentelijk extern verzelfstandigd agentschap of in andere verenigingen, stichtingen of vennootschappen. Als hij al een dergelijk mandaat bekleedt, vervalt dat van rechtswege voor de duur van de zittingsperiode van de gemeenteraad.

De verkiezing over de voorgedragen kandidaat gebeurt bij geheime stemming, waarbij de kandidaat-voorzitter een volstrekte meerderheid van de stemmen moet behalen (artikel 8, § 3, Gemeentedecreet).

3.3. Informatieplicht over de verkiezing van de voorzitter

Aan de Vlaamse Regering wordt binnen twintig dagen na de verkiezing van de voorzitter meegedeeld wie de nieuwe voorzitter is (artikel 8, § 1, tweede lid, Gemeentedecreet). Het Agentschap Binnenlands Bestuur zal hierover nog nadere richtlijnen aan de besturen bezorgen. Op die manier is het mogelijk om een permanent geactualiseerd bestand van alle voorzitters van de gemeenteraden bij te houden.

4. De verkiezing van de schepenen

Ten opzichte van de Nieuwe Gemeentewet heeft het Gemeentedecreet vier belangrijke vernieuwingen doorgevoerd voor de aanstelling van de schepenen.

4.1. Aantal schepenen

Het aantal schepenen wordt niet meer dwingend vastgesteld. Het Gemeentedecreet bepaalt enkel het minimum- en het maximumaantal schepenen (artikel 44, §§ 1 en 2 van het Gemeentedecreet). Bij het besluit van 28 april 2006 stelde de Vlaamse Regering per gemeente, naast het aantal te verkiezen gemeenteraadsleden, O.C.M.W.-raadsleden en districtsraadsleden, ook het maximumaantal te begeven schepenmandaten vast.

De gemeenteraad is bevoegd om het aantal schepenen vast te stellen via de gezamenlijke akte van voordracht (artikel 45, § 2, laatste lid, Gemeentedecreet). Dat aantal geldt tot de eerstvolgende vernieuwing van de gemeenteraad in 2013. Als er geen ontvankelijke akte van voordracht van kandidaat-schepenen wordt ingediend, dan beslist de gemeenteraad op de installatievergadering over het aantal te kiezen schepenen (zie ook onder 4.4).

Artikel 44 en 45 van het Gemeentedecreet, inzonderheid de mogelijkheid tot vermindering van het aantal schepenen bij een gezamenlijke akte van voordracht van de schepenen of bij afzonderlijke beslissing van de gemeenteraad, gelden niet voor de gemeente Voeren en de zes randgemeenten. Dat zou immers het principe van de rechtstreekse verkiezing van de schepenen in die gemeenten in het gedrang brengen.

4.2. Het lidmaatschap van de voorzitter van de O.C.M.W.-raad in het college van burgemeester en schepenen (verplicht vanaf 2013) en de mogelijke aanwijzing van ondervoorzitter(s) van het O.C.M.W.

Het Gemeentedecreet bepaalt dat de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn van rechtswege schepen is vanaf het ogenblik dat hij door de raad voor maatschappelijk welzijn is verkozen. Tot op dat moment is het college niet volledig samengesteld. Aangezien de raad voor maatschappelijk welzijn van rechtswege samenkomt de derde werkdag na de verkiezing van de O.C.M.W.-raadsleden op de installatievergadering van de gemeenteraad, is het college maar tijdens een erg korte duur onvolledig zodat de normale werking van het bestuur niet in het gedrang komt. Artikel 51 van het Gemeentedecreet bepaalt overigens dat het college van burgemeester en schepenen, zo nodig, al rechtsgeldig kan vergaderen in de periode voor de nieuwe O.C.M.W.-voorzitter verkozen is en toegevoegd is aan het college.

Voor het lidmaatschap van de O.C.M.W.-voorzitter in het college van burgemeester en schepenen heeft het Gemeentedecreet in een overgangsmaatregel voorzien. Bij de installatievergadering van de gemeenteraad (op 2 januari 2007) kan de gemeenteraad ervoor opteren om de O.C.M.W.-voorzitter nog niet in het schepencollege op te nemen. De gemeenteraad moet daartoe in voorkomend geval beslissen op de installatievergadering overeenkomstig artikel 312 van het Gemeentedecreet. Die beslissing geldt dan tot de eerstvolgende volledige vernieuwing van de gemeenteraad in 2013. Als de gemeenteraad een dergelijke beslissing neemt op zijn installatievergadering, blijven ook de thans bestaande overlegmechanismen tussen de gemeente en het O.C.M.W. behouden en treedt de nieuwe overlegstructuur, vermeld in artikel 270 van het Gemeentedecreet, nog niet in werking.

De gemeente kan de O.C.M.W.-raad machtigen om maximaal twee ondervoorzitters te verkiezen op voorwaarde dat het aantal schepenen evenredig verminderd wordt. De machtiging moet op straffe van nietigheid verleend worden via een verklaring op een ontvankelijke akte van voordracht van schepenen of door een beslissing van de gemeenteraad, genomen op de installatievergadering van de gemeenteraad.

Die regeling voor het opnemen van de O.C.M.W.-voorzitter in het college van burgemeester en schepenen is niet van toepassing in de zes Vlaamse randgemeenten en Voeren. Deze maatregel zou er immers toe leiden dat, in strijd met artikel 15, § 2, van de Nieuwe Gemeentewet een niet-rechtstreeks verkozen schepen in het college zitting heeft.

4.3. Samenstelling van het college : personen van verschillend geslacht

Het Gemeentedecreet bepaalt dat het college van burgemeester en schepenen moet bestaan uit personen van een verschillend geslacht, conform artikel 11*bis* van de Grondwet.

Die verplichte aanwezigheid van personen van verschillend geslacht in het college van burgemeester en schepenen geldt niet voor de colleges van de zes Vlaamse randgemeenten en van de gemeente Voeren, waar de schepenen rechtstreeks worden verkozen door de gemeenteraadskiezers.

Voor de overige gemeenten moet aan die verplichting voldaan zijn op het ogenblik dat het college volledig is samengesteld, dus op het ogenblik dat de O.C.M.W.-voorzitter wordt verkozen en door die verkiezing lid wordt van het college van burgemeester en schepenen.

Als de door de gemeenteraad aangewezen schepenen allemaal van hetzelfde geslacht zijn en de O.C.M.W.-voorzitter van het andere geslacht is, dan is aan de verplichting voldaan (op voorwaarde uiteraard dat de O.C.M.W.-voorzitter wordt toegevoegd aan het college, hetgeen vanaf 2013 verplicht is).

Als ervoor wordt geopteerd om de O.C.M.W.-voorzitter niet toe te voegen aan het college, dan moet de rechtsgeldige samenstelling worden vastgesteld nadat de gemeenteraad de schepenen heeft aangewezen.

Als het college bestaat uit personen van hetzelfde geslacht en dus niet rechtsgeldig is samengesteld, dan bepaalt artikel 44, § 4, laatste lid van het Gemeentedecreet dat van de verkozen schepenen de laatste in rang van rechtswege vervangen wordt. De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn is van rechtswege schepen en de laagste schepen in rang. Indien het college niet rechtsgeldig is samengesteld, conform artikel 44 § 4 Gemeentedecreet, dan wordt niet de O.C.M.W.-voorzitter van rechtswege vervangen (de laagste schepen in rang), maar wel de laagste schepen in rang die door de gemeenteraad werd aangeduid, conform artikel 45 § 3 of 50 § 1 van het Gemeentedecreet.

Deze schepen wordt vervangen door het op dezelfde lijst verkozen gemeenteraadslid van het andere geslacht met de meeste naamstemmen. Als er geen verkozen gemeenteraadsliden van het andere geslacht op die lijst voorkomen, wordt de schepen van rechtswege vervangen door het niet-verkozen gemeenteraadslid van het andere geslacht met de meeste naamstemmen op diezelfde lijst. Als verschillende raadsliden van het andere geslacht een gelijk aantal naamstemmen hebben behaald, geniet het raadslid dat de hoogste plaats op de lijst bekleedt voorrang onder die raadsliden.

Het Gemeentedecreet regelt in artikel 44, § 4, derde lid, ook het geval waarin het college niet rechtsgeldig samengesteld blijkt te zijn, en de laatst verkozen schepen in rang bij de gemeenteraadsverkiezingen verkozen werd op een lijst die slechts één kandidaat bevat. In dat geval wordt de voorlaatste schepen in rang vervangen en als ook die verkozen werd op een lijst met slechts één kandidaat, de derde laatste schepen in rang en zo verder.

4.4. De procedure voor de aanstelling van de schepenen

De schepenen worden niet meer verkozen op de manier waarop dat tot nu toe het geval was, maar ze worden in principe verkozen via een verkiezing op basis van een gezamenlijke akte van voordracht met een dubbele meerderheid.

Zowel de effectief verkozen raadsliden als diegenen die als opvolger werden verkozen mogen de akte van voordracht ondertekenen, doch enkel de handtekening van diegenen die de eed afleggen zullen worden in rekening gebracht bij het vaststellen van de vereiste dubbele meerderheid, namelijk een meerderheid van de voltallige gemeenteraad alsook een meerderheid van de aan de lijst van de voorgedragen kandidaat-schepenen toegewezen gemeenteraadsliden. Deze vereiste van deze dubbele meerderheid moet voor iedere kandidaat-schepenen voldaan zijn.

De akte wordt uiterlijk acht dagen voor de installatievergadering van de gemeenteraad aan de gemeentesecretaris overhandigd (artikel 45, § 1, Gemeentedecreet). Een akte die niet tijdig werd overhandigd of te weinig geldige handtekeningen telt is onontvankelijk.

Niemand kan meer dan één akte van voordracht ondertekenen (artikel 45, § 1, Gemeentedecreet). Een model van een akte van voordracht werd bekendgemaakt op de webstek www.vlaanderenkiest.be.

Een verkozen die meer dan één akte van voordracht ondertekent, kan voor de duur van de zittingsperiode van de gemeenteraad niet worden benoemd of verkozen als burgemeester, schepen, voorzitter van de gemeenteraad, voorzitter van een commissie of lid van de raad voor maatschappelijk welzijn. Hij kan de gemeente ook niet vertegenwoordigen of namens de gemeente een mandaat bekleden in een gemeentelijk extern verzelfstandigd agentschap of in andere verenigingen, stichtingen of vennootschappen. Als hij al een dergelijk mandaat bekleedt, vervalt dat van rechtswege voor de duur van de zittingsperiode van de gemeenteraad.

De handtekeningen van de persoon die meer dan een akte van voordracht heeft ondertekend worden als onbestaande beschouwd. Indien hierdoor niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden bepaald onder dit punt. (dubbele meerderheid) is de akte onontvankelijk. Indien echter aan die voorwaarden wel nog is voldaan, is de akte onontvankelijk.

Nadat de gemeenteraadsliden de eed hebben afgelegd, overhandigt de gemeentesecretaris de gezamenlijke akte van voordracht van de kandidaat-schepenen aan de voorzitter van de gemeenteraad. De voorzitter gaat na of de gezamenlijke akte van voordracht onontvankelijk is. Enkel de handtekeningen van de gemeenteraadsliden die de eed hebben afgelegd, worden hiervoor in aanmerking genomen, met inbegrip van de handtekeningen van de opvolgers die de akte van voordracht ondertekend hebben en die nadien als gemeenteraadslid de eed hebben afgelegd. Als aan alle voorwaarden voldaan is, worden de voorgedragen kandidaat-schepenen verkozen verklaard en is het aantal schepenen vastgelegd tot de eerstvolgende vernieuwing van de gemeenteraad.

Zoals ook het geval is voor de burgemeester en de voorzitter van de gemeenteraad, kan de gezamenlijke akte van voordracht van de schepenen eventueel de einddatum van het mandaat van een kandidaat-schepenen vermelden en de naam van degene die hem zal opvolgen voor de resterende duurtijd van het mandaat. In dat geval is de schepen bij het bereiken van die einddatum van rechtswege ontslagnemend en wordt hij opgevolgd door de persoon die in de akte van voordracht als opvolger vermeld is.

Als er één of meer opvolgers op de akte van voordracht zijn vermeld, moeten die opvolger of opvolgers eveneens beschikken over een dubbele meerderheid zoals dat het geval is voor de effectief voorgedragen schepenen. Indien aan deze voorwaarde niet is voldaan, is de akte van voordracht in zijn geheel onontvankelijk. Aan deze ontvankelijkheidsvoorwaarde moet voldaan zijn op de datum van de installatievergadering.

Ook die mogelijkheid, opgenomen in artikel 45 van het Gemeentedecreet, om de duur van het mandaat van een schepen in de tijd te beperken, geldt niet voor de zes Vlaamse randgemeenten en Voeren. In die gemeenten worden de schepenen immers rechtstreeks verkozen. De mogelijke beperking van de duur van het burgemeestersambt is daarentegen wel van toepassing. De burgemeester wordt, zoals in alle Vlaamse gemeenten, benoemd door de Vlaamse minister bevoegd voor binnenlandse aangelegenheden. De mogelijke beperking van de duur van het mandaat geldt in voorkomend geval ook voor de voorzitter van de gemeenteraad.

De voorzitter van de gemeenteraad onderzoekt de ontvankelijkheid van de gezamenlijke akte van voordracht. De gedagtekende akte van voordracht is ontvankelijk als aan de volgende vereisten is voldaan :

a) de akte van voordracht moet ondertekend zijn door meer dan de helft van de verkozenen op de lijsten die aan de verkiezingen hebben deelgenomen;

b) de akte van voordracht moet voor elk van de kandidaat-schepenen (dus ook voor hun eventuele opvolgers) ondertekend zijn door een meerderheid van de personen die op dezelfde lijst als deze van de voorgedragen kandidaat-schepenen werden verkozen. Als de lijst waarop een kandidaat-schepen voorkomt slechts twee verkozenen telt, volstaat de handtekening van één van hen.

Als er geen gezamenlijke akte van voordracht wordt voorgelegd, beslist de gemeenteraad op de installatievergadering over het aantal te verkiezen schepenen en worden binnen de veertien dagen de schepenen afzonderlijk verkozen onder de gemeenteraadsleden. De gemeenteraadsleden kunnen hiertoe kandidaat-schepenen voordragen. Per schepenenmandaat wordt uiterlijk drie dagen voor de eerstvolgende vergadering van de gemeenteraad een gedagtekende akte van voordracht aan de gemeentesecretaris bezorgd. Om ontvankelijk te zijn moet die akte ondertekend zijn door een meerderheid van de personen die op dezelfde lijst werden verkozen als de voorgedragen kandidaat. Een verkozen die meer dan een akte van voordracht voor een schepenenmandaat ondertekent, kan voor de duur van de zittingsperiode van de gemeenteraad niet worden benoemd of verkozen als burgemeester, schepen, voorzitter van de gemeenteraad, voorzitter van een commissie of lid van de raad voor maatschappelijk welzijn. Hij kan de gemeente ook niet vertegenwoordigen of namens de gemeente een mandaat bekleden in een gemeentelijk extern verzelfstandigd agentschap of in andere verenigingen, stichtingen of vennootschappen. Als hij al een dergelijk mandaat bekleedt, vervalt dat van rechtswege voor de duur van de zittingsperiode van de gemeenteraad.

Als er niet voldoende kandidaten schriftelijk voorgedragen worden om het college van burgemeester en schepenen volledig samen te stellen, kunnen kandidaten mondeling op de zitting worden voorgedragen. De schepenen worden verkozen bij geheime stemming waarbij de kandidaat-schepenen een volstrekte meerderheid van de stemmen moet behalen.

4.5. Rangorde van de schepenen

De rang van de schepenen wordt bepaald door de rangorde op de gezamenlijke akte van voordracht. Als de schepenen afzonderlijk worden verkozen, wordt de rang bepaald door de volgorde van de stemmingen.

In de zes Vlaamse randgemeenten en in de gemeente Voeren worden de schepenen rechtstreeks door de gemeenteraadskiezers gekozen overeenkomstig artikel 15, § 2, van de Nieuwe Gemeentewet. De rang van die schepenen wordt bepaald door de volgorde van de toewijzing van hun mandaat, zoals die blijkt uit het proces-verbaal van het hoofdbureau.

4.6. De eedaflegging van de schepenen en de informatieplicht aan de Vlaamse Regering

De schepenen leggen voor ze hun mandaat aanvaarden, in openbare vergadering de volgende eed af in handen van de burgemeester : « Ik zweer de verplichtingen van mijn mandaat trouw na te komen. »

De schepenen die de eed na twee achtereenvolgende uitnodigingen niet aflegt, wordt geacht zijn schepenenmandaat niet te aanvaarden.

De Vlaamse Regering wordt binnen twintig dagen op de hoogte gebracht van de eedaflegging. Het Agentschap Binnenlands Bestuur zal hierover nog nadere richtlijnen aan de besturen bezorgen. Op die manier is het mogelijk om een permanent geactualiseerd bestand van alle gemeentelijke mandatarissen bij te houden.

II. OPENBAAR CENTRUM VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN

1. De verkiezing van de leden van de O.C.M.W.-raad

Het Gemeentedecreet bepaalt dat de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn gekozen worden op de installatievergadering van de gemeenteraad. Hierdoor wordt ervoor gezorgd dat de raden voor maatschappelijk welzijn zo snel mogelijk na de vernieuwing van de gemeenteraden in werking kunnen treden.

1.1. Verkiesbaarheidsvoorwaarden

Om tot werkend lid van een raad voor maatschappelijk welzijn of tot opvolger te kunnen worden verkozen, moeten de kandidaat-leden op de dag van de verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn :

a) Belg zijn;

b) gemeenteraadskiezer zijn;

c) de volle leeftijd van 18 jaar bereikt hebben;

d) ingeschreven zijn in het bevolkingsregister van een gemeente die door het O.C.M.W. wordt bediend;

e) zich niet bevinden in een van de gevallen van onverkiesbaarheid, vermeld in artikel 65 van de Gemeentekieswet (artikel 7 O.C.M.W.-wet).

Inzake de onverenigbaarheden, bepaald in artikel 9 van de O.C.M.W.-wet, vestig ik er de aandacht op dat de vroegere verbodsbepaling voor sommige personeelsleden van de overheid en meer in het bijzonder van personeelsleden van de gemeente waar het O.C.M.W. toe behoort, werd opgeheven door het decreet van 7 juli 2006. Wat het gemeentepersoneel betreft, kan enkel de gemeentesecretaris van de gemeente die door het O.C.M.W. wordt bediend geen deel uit maken van de O.C.M.W.-raad. Die verbodsbepaling blijft wel gelden voor de personeelsleden van het O.C.M.W. zelf.

Ik wijs er ook nog op dat de regel behouden is gebleven dat de raad voor maatschappelijk welzijn ten hoogste voor één derde mag bestaan uit gemeenteraadsleden van de betrokken gemeente.

1.2. Procedure

De tot nu toe geldende procedure voor de verkiezing van de O.C.M.W.-raadsleden blijft in grote lijnen behouden.

De kandidaten worden voorgedragen door middel van een akte van voordracht waarvan een model is bekendgemaakt op de weblocatie www.vlaanderenkiest.be.

Elke voordracht moet op straffe van nietigheid uiterlijk acht dagen voor de installatievergadering van de gemeenteraad in tweevoud aan de gemeentesecretaris overhandigd worden (artikel 11, § 1, vijfde lid, O.C.M.W.-wet). De akte van voordracht moet ondertekend zijn door de meerderheid van de gekozenen voor de gemeenteraad van dezelfde lijst (artikel 11, § 1, eerste lid van de O.C.M.W.-wet) en moet personen van verschillend geslacht bevatten (artikel 11, § 1, derde lid, O.C.M.W.-wet). Dat impliceert dat in een akte minstens twee personen voorgedragen moeten worden.

Conform artikel 11, § 3, van de O.C.M.W.-wet bepaalt de Vlaamse Regering de nadere regels en de procedure die in acht moeten worden genomen bij de indiening van de kandidatenlijsten en bij de verkiezingen.

De akte van voordracht vermeldt voor elk kandidaat-werkend lid de kandidaat-opvolgers in de precieze volgorde waarin die voorbestemd zijn om het lid te vervangen (artikel 11, § 1, vierde lid van de O.C.M.W.-wet). Bij de overhandiging van de akte van voordracht onderzoekt de gemeentesecretaris of de akte voldoet aan de wettelijk gestelde voorwaarden. Tot aan de uiterste dag voor de overhandiging van de akte van voordracht kan de gemeentesecretaris de verbetering of aanvulling van de akte van voordracht aanbevelen.

Zoals bepaald in artikel 13 van de O.C.M.W.-wet, heeft elk gemeenteraadslid voor de verkiezing van de O.C.M.W.-raadsleden het volgend aantal stemmen :

- één stem als er minder dan vier leden te verkiezen zijn;
- drie stemmen als er vier of vijf leden te verkiezen zijn;
- vier stemmen als er zes of zeven leden te verkiezen zijn;
- vijf stemmen als er acht of negen leden te verkiezen zijn;
- zes stemmen als er tien of elf leden te verkiezen zijn;
- acht stemmen als er twaalf of meer leden te verkiezen zijn.

De verkiezing gebeurt bij geheime stemming en in één stemronde. Elk gemeenteraadslid ontvangt zoveel stembiljetten als hij stemmen heeft en brengt op elk stembiljet een stem uit voor een werkend lid.

De kandidaten die de meeste stemmen hebben verkregen, worden verkozen tot werkende leden. Bij staking van stemmen wordt in de volgende volgorde voorrang verleend aan :

- 1) de kandidaat die, op de dag van de verkiezing, een mandaat in een O.C.M.W. bekleedt. Als twee of meer kandidaten in dat geval zijn, dan wordt voorrang verleend aan degene die zijn mandaat onafgebroken het langst heeft uitgeoefend;
- 2) de kandidaat die vroeger een mandaat in een O.C.M.W. heeft uitgeoefend. Als twee of meer kandidaten in dat geval zijn, dan wordt voorrang verleend aan degene die zijn mandaat onafgebroken het langst heeft uitgeoefend en, bij gelijke duur, aan de persoon die het laatst is afgetreden;
- 3) de jongste kandidaat in jaren (artikel 15 O.C.M.W.-wet).

Ter uitvoering van artikel 11bis van de Grondwet moeten de raden voor maatschappelijk welzijn samengesteld zijn uit personen van verschillend geslacht, behalve in de zes Vlaamse randgemeenten en Voeren (artikel 13bis O.C.M.W.-wet).

Als de raad voor maatschappelijk welzijn na zijn verkiezing niet bestaat uit personen van verschillend geslacht, wordt de laatst verkozen persoon (cf. art. 15 O.C.M.W.-wet) die voorkomt op de voordrachtsakte, waarvan het hoogste aantal leden verkozen is, van rechtswege vervangen door de persoon van het andere geslacht die voorkomt op diezelfde voordrachtsakte en die het meeste stemmen heeft behaald en, bij gelijk aantal of geen stemmen, de eerste persoon van het andere geslacht op die voordrachtsakte. Onder laatst verkozen persoon wordt de persoon verstaan die het minst aantal stemmen heeft behaald (artikel 15bis, eerste lid, O.C.M.W.-wet).

Als er meerdere voordrachtsakten in dat geval zijn, wordt de laatst verkozen persoon van die voordrachtsakten van rechtswege vervangen. Indien meerdere personen eenzelfde aantal stemmen hebben behaald wordt op basis van artikel 15 van de O.C.M.W.-wet bepaald wie als laatst verkozen persoon moet worden aangezien. Het laatst verkozen raadslid zal worden vervangen door de persoon van het andere geslacht die voorkomt op dezelfde voordrachtsakte als dat raadslid en die het meeste stemmen heeft behaald en, bij gelijk aantal stemmen of geen stemmen, door de eerste persoon van het andere geslacht op die voordrachtsakte (artikel 15bis, tweede lid, O.C.M.W.-wet).

Net zoals voor de gemeenteraadsliden onderzoekt de gemeenteraad de geloofsbrieven van de verkozenen van de O.C.M.W.-raad (artikel 12 O.C.M.W.-wet).

Vanaf de afkondiging van de verkiezingsuitslag door de voorzitter van de gemeenteraad verkrijgt die verkiezing een voorlopige geldigheid. Het dossier van de verkiezing van de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn wordt onverwijld toegezonden aan het administratief rechtcollege (de Raad voor Verkiezingsbetwistingen) vermeld in artikel 13 van het Gemeentedecreet en opgericht bij artikel 85bis van de Gemeentekieswet (artikel 18 van de O.C.M.W.-wet). Dat rechtcollege behandelt de verkiezingsgeschillen. Het doet – ongeacht of er bezwaar is ingediend of niet – binnen dertig dagen na de ontvangst van het dossier uitspraak over de geldigheid van de verkiezing en herstelt eventueel de vergissingen die begaan werden bij het vaststellen van de verkiezingsuitslag. Als binnen de termijn van dertig dagen geen uitspraak is gedaan, wordt de verkiezing als regelmatig beschouwd.

2. De bijeenroeping van de O.C.M.W.-raad

De raad voor maatschappelijk welzijn wordt geïnstalleerd op de derde werkdag na de installatievergadering van de gemeenteraad (artikel 19 O.C.M.W.-wet). Dit betekent dat de installatievergadering plaatsvindt op de zetel van het O.C.M.W. op vrijdag 5 januari 2007 om 20 uur. Het feit dat de installatievergadering van rechtswege bijeenkomt, neemt niet weg dat het wenselijk is om toch een oproeping te verzenden.

Als er na een definitieve beslissing tot vernietiging van de verkiezing tot een nieuwe verkiezing moet overgegaan worden, vindt de installatie van de raad voor maatschappelijk welzijn plaats op de tiende werkdag na de afkondiging van de verkiezingsuitslag. De voorgedragen kandidaat-raadsleden worden door de gemeentesecretaris ten minste acht dagen voor de installatievergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn op de hoogte gebracht van de datum, het uur en de plaats van de installatievergadering.

3. De installatie van de raadsleden

In afwachting van de verkiezing van de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn wordt de installatievergadering voorgezeten door de voorzitter van de gemeenteraad of, bij zijn afwezigheid, door een lid van het college van burgemeester en schepenen in volgorde van hun rang (artikel 19 van de O.C.M.W.-wet).

Voor ze in functie treden, leggen de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn, van wie de geloofsbrieven werden goedgekeurd, in handen van de voorzitter van de gemeenteraad de volgende eed af: «Ik zweer de verplichtingen van mijn mandaat trouw na te komen.» (artikel 20 O.C.M.W.-wet). Indien de voorzitter van de gemeenteraad om een of andere reden de eed niet afneemt dan wordt de taak overgenomen door een lid van het college van burgemeester en schepenen in volgorde van hun rang. De burgemeester wordt hiervoor geacht een hogere rang in te nemen dan de eerste schepen.

De geschillen over de verkiesbaarheidsvoorwaarden en onverenigbaarheden worden beslecht door de Raad voor Verkiezingsbetwistingen. Uitzonderingen hierop zijn de zes Vlaamse randgemeenten en de gemeente Voeren. Aangezien de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn daar rechtstreeks worden verkozen, blijft de deputatie van de provincie Vlaams-Brabant voor de zes randgemeenten wel bevoegd om verkiezingsgeschillen te behandelen. Voor de gemeente Voeren wordt die bevoegdheid uitgeoefend door het college van provinciegouverneurs.

De Vlaamse Regering wordt binnen twintig dagen op de hoogte gebracht van de eedaflegging (artikel 20 van de O.C.M.W.-wet). Die verplichting geldt ook bij een gedeeltelijke vernieuwing van de raad. Op die manier is het mogelijk om een permanent geactualiseerd bestand van alle O.C.M.W.-mandatarissen bij te houden.

4. De verkiezing van de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn

De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn wordt verkozen op een vergelijkbare wijze als de voorzitter van de gemeenteraad. De verkiezing wordt geregeld in artikel 25 van de O.C.M.W.-wet.

Op zijn installatievergadering kiest de raad voor maatschappelijk welzijn onder de raadsleden een voorzitter. De voorzitter wordt verkozen op basis van een akte van voordracht van de kandidaat-voorzitter, ondertekend door meer dan de helft van de verkozen raadsleden. Om ontvankelijk te zijn moet de akte van voordracht ook ondertekend zijn door een meerderheid van de personen die op dezelfde akte van voordracht tot raadslid werden verkozen. Als de akte van voordracht slechts twee verkozenen telt, volstaat de handtekening van één van hen.

Niemand kan meer dan één akte van voordracht ondertekenen. De handtekeningen van de persoon die meer dan een akte van voordracht heeft ondertekend worden als onbestaande beschouwd. Indien hierdoor niet meer wordt voldaan aan de door het decreet bepaalde voorwaarden is de akte onontvankelijk. Indien echter aan die voorwaarden wel nog is voldaan, is de akte ontvankelijk. Een model van akte van voordracht is bekendgemaakt op de weblocatie www.vlaanderenkiest.be.

De Vlaamse Regering wordt binnen twintig dagen na de verkiezing van de voorzitter hiervan op de hoogte gebracht. Het Agentschap Binnenlands Bestuur zal hierover nog nadere richtlijnen aan de besturen bezorgen. Op die manier is het mogelijk om een permanent geactualiseerd bestand van alle voorzitters van de raden voor maatschappelijk welzijn bij te houden.

De akte van voordracht kan ook de einddatum van het mandaat van de kandidaat-voorzitter vermelden. Ook kan dan al de naam van de kandidaat vermeld worden die hem zal opvolgen voor de resterende duurtijd van het mandaat, alhoewel dit geen verplichting is. In voorkomend geval is de voorzitter bij het bereiken van de einddatum van het mandaat van rechtswege ontslagnemend en wordt hij van rechtswege opgevolgd door de persoon die in de akte van voordracht als opvolger is vermeld. Als het mandaat eindigt vóór de einddatum vermeld in de akte, neemt de opvolger vervroegd het mandaat op. Als de persoon die als opvolger is vermeld, het mandaat niet kan opnemen, wordt tot een nieuwe verkiezing van de voorzitter overgegaan. Als er een opvolger op de akte van voordracht is vermeld, moet die opvolger eveneens beschikken over een dubbele meerderheid zoals dat het geval is voor de effectief voorgedragen voorzitter van de O.C.M.W.-raad. Indien aan deze voorwaarde niet is voldaan, is de akte van voordracht in zijn geheel onontvankelijk. Aan deze ontvankelijkheidsvoorwaarde moet voldaan zijn op de datum van de installatievergadering. Aan de andere ontvankelijkheidsvoorwaarden zal door de opvolger moeten voldaan zijn op de datum dat hij de functie van voorzitter van de O.C.M.W.-raad opneemt.

Ik wijs er op dat de mogelijke beperking van de duur van het ambt van O.C.M.W.-voorzitter alsook de mogelijke aanduiding van een opvolger niet ingeschreven is in de O.C.M.W.-wet voor de zes Vlaamse randgemeenten en Voeren. De O.C.M.W.-raad draagt in deze gemeenten de O.C.M.W.-voorzitter voor die benoemd wordt door de Vlaamse Regering. De aanduiding van de O.C.M.W.-voorzitter in voornoemde gemeenten geschiedt overeenkomstig artikel 25bis van de O.C.M.W.-wet.

De akte van voordracht wordt vóór de installatievergadering van de raad voor maatschappelijk welzijn aan de O.C.M.W.-secretaris overhandigd.

Nadat de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn de eed hebben afgelegd, overhandigt de secretaris de akte van voordracht van de kandidaat-voorzitter aan de voorzitter van de installatievergadering.

De voorzitter van de installatievergadering gaat na of de akte van voordracht ontvankelijk is. Enkel de handtekeningen van de raadsleden die de eed hebben afgelegd, met inbegrip van de handtekeningen van de opvolgers die de akte van voordracht hebben ondertekend en die als raadslid de eed hebben afgelegd, mogen in aanmerking worden genomen bij het ontvankelijkheidsonderzoek.

Als de akte van voordracht ontvankelijk is, wordt de voorgedragen voorzitter verkozen verklaard.

Als geen ontvankelijke akte van voordracht van kandidaat-voorzitter aan de voorzitter van de installatievergadering wordt overhandigd, gaat de raad onmiddellijk over tot de verkiezing van een voorzitter. De voorzitter wordt dan verkozen bij geheime stemming, waarbij de kandidaat-voorzitter een volstrekte meerderheid van de stemmen moet behalen. Als geen enkele kandidaat de volstrekte meerderheid van de stemmen heeft behaald, vindt een tweede stemronde plaats, waarin wordt gestemd op de twee kandidaten die in de eerste stemronde de meeste stemmen hebben behaald. De kandidaat die in de tweede stemronde de meerderheid van de stemmen heeft behaald, wordt verkozen tot voorzitter.

5. De aanstelling van het vast bureau

In elk openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn wordt een vast bureau ingericht dat belast wordt met daden van dagelijks bestuur.

Met inbegrip van de voorzitter telt dat bureau :

- drie leden voor een raad van negen leden;
- vier leden voor een raad van elf of dertien leden;
- vijf leden voor een raad van vijftien leden.

De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn is van rechtswege en met beraadslagende stem voorzitter van het vast bureau en van de bijzondere comités.

De leden, met uitzondering van de voorzitter, worden bij geheime stemming en in één stemronde aangewezen. Bij staking van stemmen is de jongste kandidaat in jaren verkozen.

Ten slotte moet ook het vast bureau samengesteld zijn uit personen van verschillend geslacht.

Als het vast bureau niet rechtsgeldig is samengesteld na de verkiezing van de leden van het vast bureau, wordt de verkozen, die de minste stemmen behaald heeft bij de verkiezing van de leden van het bureau, vervangen door een lid van de raad voor maatschappelijk welzijn van het andere geslacht dat voorgedragen was op dezelfde akte van voordracht die uiterlijk acht dagen voor de installatievergadering van de gemeenteraad ingediend werd met het oog op de verkiezing van de leden van de O.C.M.W.-raad. Bij staking van stemmen is de jongste kandidaat in jaren verkozen.

Bij gebrek aan leden van het andere geslacht op de voordrachtsakte mag eender welk lid van het andere geslacht verkozen worden.

6 De verkiezing van de ondervoorzitter(s) van de raad voor maatschappelijk welzijn

De raad voor maatschappelijk welzijn heeft de mogelijkheid om maximaal twee ondervoorzitters aan te stellen (artikel 25, § 5, O.C.M.W.-wet). De consequentie hiervan is dat het aantal schepenen evenredig wordt verminderd. De machtiging hiertoe moet verleend worden via een verklaring op een ontvankelijke gezamenlijke akte van voordracht van schepenen of door een beslissing van de gemeenteraad, genomen op zijn installatievergadering.

De ondervoorzitter wordt gekozen onder de leden van het vast bureau. De procedure voor de verkiezing van de ondervoorzitter is identiek aan de procedure voor de verkiezing van de voorzitter. Indien er twee ondervoorzitters moeten worden verkozen wordt voor elk van de ondervoorzitters de procedure doorlopen. Dat betekent dat ze elk op een afzonderlijke akte van voordracht worden voorgedragen of in twee stemrondes worden verkozen in voorkomend geval.

Ik verzoek u, mijnheer de gouverneur, de datum van publicatie van deze omzendbrief in het *Belgisch Staatsblad* te vermelden in het volgende bestuursmemoriaal.

Volledigheidshalve zend ik ook een exemplaar van deze omzendbrief rechtstreeks aan de geadresseerden.

Deze omzendbrief kan ook geraadpleegd worden via het internet op het volgende adres : <http://www.vlaanderen.be/binnenland>

M. KEULEN,

Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering.

VLAAMSE OVERHEID

Bestuurszaken

[C – 2006/36878]

27 OKTOBER 2006. — Omzendbrief BB-2006/18 betreffende de start van de lokale bestuursperiode na de verkiezingen van 8 oktober 2006, de installatie van de provincieraad, de verkiezing van de voorzitter en de verkiezing van de gedeputeerden

Aan de provinciegouverneurs

Aan de deputaties van de provincieraden

Inleiding

Op 8 oktober 2006 vonden de provincieraadsverkiezingen plaats.

De verkiezingen leiden vanaf 1 december 2006 tot een volledige vernieuwing van de provincieraden in de vijf Vlaamse provincies.

1. De installatie van de provincieraad

1.1 Bijeenroeping van de nieuwe provincieraad

Als de verkiezing van 8 oktober 2006 geldig verklaard wordt, vindt de installatievergadering van de nieuwe provincieraad van rechtswege plaats op de eerste werkdag van de maand december om 10 uur in het provinciehuis (artikel 7, § 1, eerste lid van Provinciedecreet). Dat is op vrijdag 1 december 2006 om 10 uur.

Het feit dat de provincieraad van rechtswege samenkomt voor de installatievergadering, verhindert niet dat de uittredende voorzitter van de provincieraad krachtens artikel 7 van het Provinciedecreet moet zorgen voor de bijeenroeping.

Als de installatievergadering ten gevolge van eventuele bezwaren niet kan plaatsvinden op 1 december 2006, bevat het Provinciedecreet de hiernavolgende regeling :

1° Als er bezwaar werd ingediend tegen de verkiezing en als die vervolgens toch geldig werd verklaard door de Raad voor Verkiezingsbetwistingen, worden de nieuw verkozen raadsleden door de uittredende voorzitter van de provincieraad bijengeroepen voor de installatievergadering binnen tien dagen na de dag waarop er over het bezwaar een uitspraak werd gedaan door de Raad voor Verkiezingsbetwistingen ongeacht of er een beroep werd ingesteld bij de Raad van State. Het beroep bij de Raad van State werkt immers niet opschortend.

Als er bezwaar werd ingediend tegen de verkiezing en als die vervolgens ongeldig werd verklaard door de Raad voor Verkiezingsbetwistingen, worden de nieuw verkozen raadsleden bijengeroepen voor de installatievergadering binnen tien dagen na de dag waarop de Raad van State de verkiezing geldig heeft verklaard. Het beroep bij de Raad van State werkt immers wel opschortend.

2° Als er bezwaar ingediend werd tegen de verkiezing van de raad en die verkiezing vervolgens definitief ongeldig werd verklaard, hetzij door de Raad voor Verkiezingsbetwistingen, hetzij na beroep door de Raad van State, dan wordt er een nieuwe verkiezing gehouden. De nieuw verkozen raadsleden worden vervolgens door de uittredende voorzitter van de provincieraad bijengeroepen voor de installatievergadering, binnen tien dagen nadat de uitslag van die verkiezing definitief is.

In alle gevallen wordt de raad bijengeroepen door de uittredende voorzitter. Tot de installatievergadering blijft de uittredende provincieraad in functie.

Als om een of andere reden de uittredende voorzitter de raad niet heeft bijengeroepen, wordt de raad bijengeroepen door een uittredend lid van de provincieraad dat opnieuw verkozen werd en dat de hoogste anciënniteit als provincieraadslid bezit of, bij gelijke anciënniteit, door de oudste van hen.

1.2 Installatie van de raadsleden

1.2.1 Onderzoek van de geloofsbriefen

De uittredende voorzitter van de provincieraad zit de installatievergadering voor. Hij blijft voorzitter van de provincieraad tot een nieuwe voorzitter verkozen is. Als de uittredende voorzitter om een of andere reden de installatievergadering niet kan voorzitten, dan wordt de vergadering voorgezeten door een uittredend lid van de provincieraad dat opnieuw verkozen werd en dat de hoogste anciënniteit als provincieraadslid bezit. Bij gelijke anciënniteit neemt het oudste lid in jaren het voorzitterschap waar (artikel 7, § 2, van het Provinciedecreet).